

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na skupni naslov letno 24 Din; na posamezni naslov letno 30 Din. V inozemstvo: letno 65 Din. Z M. listom letno 100 Din.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo v Dolnji Lendavi. Uprava v Murski Soboti, Križeva ul. 4.

Cena oglasov: stran: cela 400 Din., pol 200 Din., četrt 100 Din.; mali oglasi do 20 reči 10 Din., više vsaka reč 1 Din.; med tekstom vsaka reč 2 D. Pri večkratni objavi popust.

Dragim naročnikom!

Polleta poteče za eden mesec. To veliko pomeni, ka vsaki naročnik mora plačati naročnino za celo leto do konca junija ali najkesej meseca julija. Ki ma na svoj naslov Novine, mora plačati 30 Din., ki pa ma pri širitelaj Novine, plača 24 Din. S tem je doma letoletna naročnina poravnana.

Če što ne bi meo penez, je dužen obvezo dati potom širitela, da plača z zrnjom po dnevnoj ceni.

Do konca junija mora biti vse plačano i vse obračunano. Ki ne zadosti svojoj dužnosti, nosi odgovor v svojoj dušnojvesti za kvar, šteroga s tem trpi dober krščanski tisk, ki se bori proti krivici, proti hūdobji za božo čast i za vašo zemelsko pa večno srečo. Zednim pa tudi je odgovoren pred zakonom, če bi naš list bio tožen od tiskarne. To odkrito i očivesno vsem naročnikom povemo i nede duže tak, kak je dozdej bilo, ka se je naročnina leto pa še duže kesnej plačūvala. Dušnavest vsakomi jasno zapovedava: *Ka sprimeš, to plačaj! Delavcom ne odtrgavaj plače! Izdajatelja krščanskoga lista ne spravljaj v duge! Za božo čast i pravico darūj! Kristušovo Matercerkev podpiraj po njenom tiski! Zato plačaj naročnino taki, kak list naročiš, ali bar v šestih mesecaj! Ki pa more, naj ešče zvūn naročnine kaj pokloni za dober tisk. Ve dnesden je malošteri namen bolši, kak podpiranje dobroga tiska, dnesden pravim, gda vsaki den na milijone izide listov, ki so proti Bogi i njegovoj pravici, na jezere pa komaj tistih, ki so za Boga i njegovo pravico. Ki ma razum i*

srce za Boga i svojo pa svojega bližnjega dūšo, naj to zarazmi, pa tudi to, ka delamo brezplačno! Do konca junija najkesej julija mora biti letoletna naročnina plačana ali v penezaj ali pa v obvezi, ka se po zrnji plača to leto. Prosim, da to vsi vzemete na znanje, ki lūbite pravičnost! Papir moramo naprej plačati, tisk i poštino vse proti.

Črensovci, maja 24. na god Marije Pom.

Klekl Jožef, vp. plebanoš,
izdajateo Novin.

Što je državotvoren?

Čūje se dostakrat: smo državotvorni — ne ste državotvorni! Ka pomeni to, biti državotvoren? Reč sama pove, da je državotvoren tisti, što državo tvori, to je sestavla, dela za njeni obstoj. V širšem pomeni je državotvoren tisti, ki má v sebi lastivnosti, štere ga včinijo za dobroga državlana. Državotvoren je tisti, ki čūti, da njemi je država neobhodno potrebna; tisti, ki živé i dela tak, da skupnosti z drugimi državlani ne razbija, liki čuva i pospešuje.

Že več sto let pred Kristušovim rojstvom je zapisao glasoviti grčki modrijan Aristoteles nasledūvajoče reči: „Človek je družabno bitje“. To pomeni, da človek nemre živeti zvūna človečanske družbe, popunoma sam za sébe. Najprle skrbi za njega družina, ki je fundament družbe; družine skupno sestavljajo občino — zavolo svojih potrebōč, da leži živéjo; občine sestavljajo pokrajine (pri nas banovine), vse té pa državo. Narava sama nas sili, da živémo v družbi zavolo svojih duševnih i telōvnih potrebōč.

Tak je vsakši zdrav človek že po naravi družbotvoren, ar skrbi za družbo i v njoj išče svojo pomoč. Za delo v občini, banovini i državi pa

so potrebni lūdje, ki vse to gibljejo, vodijo. Potrebna je politika. Ka je politika? Dosta se od nje guči, pa malo zná. To je grčka reč, ki izhaja od reči „polis“, ka znamenūje „mesto, državo, družbo. Grki so bili velki i dobri politiki, zato so zvali delo za državo ali družbo umetnost: „politiké tehne“ — to je državniška umetnost. Tū odnet izhája denéšnja reč „politika“. Politika je teda skrb za dobro družbe.

Pred več sto leti so politiko ali „skrb za družbo, državo“ opravljali sami vladarje s svojimi ministri („minister“ pomeni služabnik!). Zato se je življenje v državi vse bole pomáli razvijalo, večina lūdstva je bila prisiljena bogati pár gospodov. To je biló v takzvanoj „absolutističnoj“ državi, gde so meli vladarje popuno moč i pravico, dávat zakone; soditi itd. Dnes je politika delo vsega lūdstva v državi. Što se teda pošteno bavi s politikov, tisti izvršuje državotvorno delo, ki je na hasek vsem.

Vsem je pa ne dano, da bi posegali s svojoj volóv i svojim delom v politiko. Ali so tisti ne državotvorni? O, tudi! Državotvoren je vsakši človek telko, kelko goji v sebi istino, vest i poštenje — te tri fundamente dobroga življenja v državi! Ar pa vera posebno zapovedáve té tri jakosti, zato je tem bole državotvoren što, kem bolši krščenik je! Što šče biti državotvoren, pa laže, nori lūdi, je nepošteni — té je v istini protidržaven!

Državotvoren je človek v vsakom stani. Najbole je državotvoren kmet, ki s težkim delom prideluje živež za vse državlane. Državotvoren je delavec; uradnik, ki pošteno opravla svojo delo; novinár, ki skrbi za zrelost naroda; itd.

Škodlivec države pa je postopač, ki si ne slūži krūha, če tudi bi ga lejko, škodlivec države je slab uradnik, ki zanemarja svoje delo; škodlivec države je lejko tudi minister, če ne skrbi za vse državlane vednako, če preganja lūdi, ki so pošteni, pa njemi mogoče ne po voli; škodlivec države je tudi vsakši, ki greš,

proti istinski slobodi, enakosti i bratstvu vseh državljanov na té ali ov način; nemir dela v državi vsakši, ki šče s silov i krivicov doségnoti, naj bi vsi tak mislili kak on sam itd.

Kem vékšo moč má sto v državi, tem bole njoj škodi, če to moč porabi za krivice.

Za življenje v državi je dober vzgled nastopanje glasovitoga predsednika ameriških Združenih držav Linkolna, ki je na velikih zborovanjaj začno svoj guč vsigdar s tem, da je

pravično pokazao nágibe i mišljenje svojih političnih protivnikov — tak da so njemi tej sami ploskali i pravili, da je bole zagovarjao njihovo mišljenje, kak bi je mogli sami.

Državotvoren človek mora vsigdar pravično presoditi svoje protivnike — najbolje pa poslušati istinski glas lüdstva, spuniti njegove žele z djanjom. Ar jaj ónomi, što krmi narod s praznim gučom, pa misli, da slüži državi! Država je zavolo lüdstva, ne pa lüdstvo zavolo ništernih.

Domača i svetovna politika.

Jugoslavija. Nj. Vel. kralj Aleksander, šteri potüje po Južnoj Srbiji, je dao v Niškoj Banji sledeči odgovor na Rooseveltovo poslanico, od štere bomo odspodi pisali: „V tom časi punom negotovosti i upravičenih brig, je jugoslovanski narod z zadovoljstvom sprijao poslanico Vaše ekscelence. Vaša plemenita misel je velka podpora za mir i gospodarsko prenovitev svetá. V imeni jugoslovanskoga naroda odgovarjam na poslanico Vaše ekscelence i se pridružim tomi plemenitomi deli želeč njemi dosta haska.

— Aleksander.

Bolgarija. Bolgarija je poznana po celom sveti po svoji neredaj i nasilji, štero se godi den za dnevom. Tú sta najmre dve nasprotnivi stranki takzvani macedonskivi organizaciji Mihajlovistov i Protogeristov. Či se najmre srečata člana te stranke na vulici, se zgodi, da brezi reči strelata eden na ovoga. Včasi se zgrabijo tüdi cele sküpine i mečejo tüdi bombe edni na druge. Takše pobijanje se godi navadno po glavni vulicaj varašov i pri tom zgübi življenje tüdi dosta nedužnih lüdi. Razmi se, ka stem ne spravljajo te bande dobroga glasa ne sebi ne državi kak doma i tüdi i šče bole v inozemstvi. Zato se čiduže bole čüje glas ništerni resni lüdi, šteri so že siti toga klanja i nasilja, naj vzeme oblast v roke človek, ki bo znao z močnov rokov v strah prijeti te bande, štere zdajšnja vlada nemre ladati. Edini, ki bi sposoben bio za to, je po mišlenji teh lüdi bivši min. predsednik Cankov, ki je že ednok podro vlado Stambulijskoga i razbio njegovo stranko. Cankovi to jako po vühaj ide i tüdi njegovi pristaši so začnoli zadnji čas skrivoma delati atentate na druge politike posebno komunistične, da stem napravijo šče vekši nemir med narodom i tak pripravijo tla za bodočo diktaturo, ki bo gvüšno prišla, či zdajšnja vlada nađe znala napraviti reda.

Grčija. Bivši ministerski predsednik Venizelos je, kak znano, šteo napraviti diktaturo s pomočjov ništernih generalov. To se njemi je pa ne posrečilo i zdaj se more pred sodiščom zagovarjati kak veleizdajalec. Zakon za takše določa smrtno kaštigo, eli pa dosmrtno vozo.

Italija. Italijanska zvünešnja politika se je v zadnjem časi precu spremenila. Taljanom najmre v nikšo formo ne diši, ka bi se Avstrija združila z Nemčijov i bi stem Nemčija začnola gledati proti Jadrani, šteroga majo Taljani skoro za svojega. Ar Nemčija od toga svojega cila nešče odstopiti, se prijatelstvo med tema dvema državama čiduže bole hladi. To se kaže v tom, da se Italija obrača v zadnjem časi proti Franciji, Jugoslaviji i Maloj zvezi proti šterim je do zadnjega tak sovražno nastopala. Kak zvünešnje znamenje te spremembe se kaže tüdi v tom, da so vsi diplomati drugih držav, ki so sodelüvali pri bivši taljanski načrtaj za revizijo i direktorij štirih velesil i s tem tak razburkali Evropo, bili pozvani domov. To je v prvom redi Francuski poslanik Jouvenel i poslaniki Anglije, Poljske, Romunije i Jugoslavije. Na njüvo mesto pridejo drugi lüdje, ki bodo delali drugo čednejšo i hasnovitejšo politiko.

Rusija. Sovjeti ali boljševiki so Rusijo že ščista obrnoli. Pa ne na dobro liki na božno. To se pravi, da so vničili šče to, ka je dobroga bilo. Najbole so pokazali svoje čedno gospodarstvo v Ukrajini. Ukrajina je jugozapadni deo Rusije. To je bila do nedavna najbogatejša ruska pokrajina. Njena čarna i masna zemla je rodila brezi gnoja i po pravici se je Ukrajina zvala žitnica Rusije. Dnes je pa ravno naopak. Dnes na jezere lüdi vmira v Ukrajini od glada. Sovjeti so, kak je znano, razlastili vso nemeško i grofosko zemlo gde nej z lepá tam z silov i jo proglasili za državno last. Kmetje jo morejo obdelavati pod njihovov komandov. Vse družinsko življenje je vničeno. Živejo sküпно v tak zvanih kolhozaj. Vlada njim zapove,

kelko morejo posejati i že naprej do loči, kelko morejo po žetvi dati državi. To se ne pita, či zraste ali ne. Dobijo samo telko, ka živejo. Zdjaj je pa prišlo tak daleč, ka kmetje več neščejo delati zemle, od štere nemajo oni haska i zanemarjajo pola. Či tüdi jih za toga volo na jezere postrelajo i pošlejo v Sibirijo, vseedno neščejo delati. Tak je v par letaj najbogatejša zemla postala najbolje sirmaška.

Združene države. Predsednik Združenih držav Roosevelt je vödao poslanico na 53 držav. V njoj poziva voditele narodov, nej znižajo oborožitev, odpravijo napadalno orožje, naj ne pošilajo oboroženih sil prek meje svojih držav naj se vu istini sporazmijo, da tak zagotovijo mir i prenovijo svetovno gospodarstvo. Ta poslanica nema para v celoj svetovnoj zgodovini. Na konci poziva vse državnike, naj sprimejo brezi odlašanja gvüšne sklepe v pitanji razorožitve. Če bo štera država delala proti tomi, bo svet znao, komi se lejko zahvali za novo bojno. To poslanico so v Evropi jako različno sprijali.

Avstrija. Nemški ministri, ki so prišli preminočo nedelo v Beč so gor plačali. Bavarski minister dr. Franck je govor držao proti vladi, čiravno je to meo ostro prepovedano. Zato ga je Avstrijska vlada dala s policijov do meje odpelati i ga tak rekoč pošupi domov poslala. Zatoga volo je nastanola velka svaja med Avstrijov i Nemčijov.

Nemčija. Hitler je meo v parlamentu političen govor, na šteroga so druge države jako žmetno čakale, ar je bio skoro od njega odvisen uspeh razorožitvene konference štero so Nemci šteli razbiti s svojimi grožnjami. Povedao je pa dosta menje, kak so čakali, tak ka zdaj izda nikaj gotovoga nega.

PREKOSNICE.

Modrovanje političnega človeka.

Fran Albrecht.

Danes tukaj, jutri tam kakor bolje kaže nam. Danes sem za pleme vnet, jutri mi je narod svet, kot zapiha sapica. To je pač politika. Volijo me vsi voliči, mlado, staro in — mrliči. Kajti narod je enota, vseh rodov in dob celota. In politika je veda. Ni samo velika skleda, kjer se strankini pristaši napasó v bogati paši.

(Sodobnost, 1933, 4—5.)

Fare Slovenske Krajine.

Črensovci.

Črensovska fara je daleč naokoli poznana. Liki malošto pravilno izgovarja njeno ime. Zovejo jo na vse-mogoče načine: čerenslovska, čerensoska (sic!), čerenčovska i v zadnjem časi je uradno črenšovska. Ime resan žmetno zgovori, šteri je ne vajeni.

Malo zgodovine! Pred l. 1742. je spadnola cela črensovska fara pod Törnische. Po ustanovitvi beltinske fare so bile Bistrice: Gornja, Srednja i Dolnja v Beltince v faro. Črensovci, Trnje i Žižki pa ešče naprej pod Törnische do l. 1807. Toga leta je nastanola črensovska fara. Te je mela 2326 düš, a zdaj 5300. Stara cerkev je stala na severno-zapadnoj strani zdajšnje cerkvi, približno tam kak se križata poti s farofa k segeštiji i iz Žižkov. Ciglovnata zemla se ešče na tom breščeki zdaj opazi. Cerkev je bila malo vékša kapela. Tören, v šterom sta visila dva zvoná, je bio ločeni od njé.

Že l. 1669. je mela črensovska podružnica (törjanski duhovnik je hodo na sprotolešnje i jesensko Križovo mešuvat) svojo cerkev, ki pa je bila ščista lesena i pokrita z hrastovim skorjom. Mali tören nad velikimi dverami je bio tüdi leseni. Odznotra je bio strop poslikani. Oltar je bio samo eden. Cerkev je bila posvečena sv. Križi kak šče dnesden. Pokopališče je bilo okoli té cerkvi. Nikaj se nam naj čüdno ne vidi, če je bila cerkev lesena. Törki, ki so prebivali v Velkoj Kanži so prišli večkrat ropat i požigat naše vesi. Zato je mogoče, da je bila prvejša cerkev tüdi z ognjom vničena i so to samo za silo postavili. Okoli 1684. je zgorela cerkev v [D.] Lendavi. Dokač so Törki blüzi bili (do 1683), so ne mogli misliti na boušo cerkev zavolo nevarnosti pred Törki i siromaštva, ki ga je prineslo törsko ropanje. Ravnotak je bila cerkev lesena v Beltincaj. Zgodovina piše, da je l. 1640. čupora Törkov napadnola med drugimi vesnicami tüdi Bistrico (te je šče bila samo edna Bistrica, mela je 54 družin). Naskori za tem, gda je ne bilo več nevarnosti od Törkov, so se vesi črensovske fare opomogle i l. 1698. so že meli celo cerkev zidano. Ta cerkev je stala do nove, ki jo zdaj mamó.

Farof so dali zozidati beltinski grofje i to ne dolgo po ustanovitvi fare. Zato je tak „starinski“ zid. Prle so pa farniki sami morali preskrbeti stanovanje (1 sobo, kühnjo i shrambo) prvomi črensovskomi plebanoš Petri Borkoviči (1807—30).

L. 1857. so začnoli zidati zdajšnje, v Slov. Krajini najvékšo cerkev. Duga je 50 m, 20 m šörka i 25 m visika. Peneze za zidanje je dala država,

zemlišče i drugi material beltinsko veleposestvo. Farniki so pa morali vse zobstonj napraviti, ka je trbelo. Vsakša ves je dala doma delati določeno število cigla. „Veške jame“, iz šterih so zemlo kopali, so se šče izda ne poravnale. Zgotovljena i posvečena je bila cerkev l. 1860. — Patronata so beltinski grofje ne sprijali, zato je verski sklad. — Oltarje so 4. L. 1904. je bio blagoslovljeni oltar Srca Jezušovoga, prle sta bila tam oltara sv. Florijana i Antona.

Šola je bila najprle za celo faro samo edna. Okoli l. 1808. je včio škounik Kovačič Tomaž iz Štrigove. V toj šoli so se navčili četeti duhovnik Kolenko Marko iz Bistrice — rojeni 1822., ki so bili sledkar plebanoš na Tišini (do 1880). Prvi od zvünski vési pa so postavili šolo Bistričanci na Srednjoj Bistrici: 1864/5. Za tem Trnarčanje: 1892/3. 10 let sledkar pa Dolnjbistričanci. Žiškanje: 1907. Razrednice: Čren.: 4, Srednja Bistr.: 4, Trnje: 3, D. Bistr.: 2, Žižki: 2. V Žižkaj včijo šolske sestre. — Kapela je samo na Sred. Bistrici.

Spomnimo se tüdi s ceha. Od starosti črensovskoga ceha, kda je nastao, kak je bilo v törjenskoj fari, tü ne bo govora zavolo pomenkanja prostora. — Pred 60 letami se je zgodilo s črensovskim cehom nekaj posebnoga. V zimi med l. 1872/3. je dobo črensovski ceh od vlade zapovid, da mora zatreti, ar je „ceh k plemeniti ali namestvi prispodoben ino ž njene mouči gor zdržavani bio.“ Tak piše cejska kniga. Ar se je vsem cejskim članom škoda vidlo, ceh razpüstiti, zato so šče v istoj zimi sklenoli, da se naj ceh pod drugim imenom ohrani. I resan. Leto kesnej so dobili od vlade dovolenje za novo društvo, šteroga pravila so l. 1880. dali tiskati: „Temeljna pravila črenšovskoga zmesnoga meštarskoga (obertniškoga) društva, katero se je namesto negda obstojivšega tlalečkoga, mlinarskoga, kovačkoga, kolarskoga pintarskoga, stolarskoga, mesarskoga i šporarskoga „céha“ osnoválo.“ Pravila je sestavo vučiteo Rožman Franc iz Štajara doma. Liki v istini je ostalo vse pri starom do denéšnjega dnéva. Slüžba ceha je zvezana s cerkvenim življenjom.

S prosvetnim društvom se je nedavno ravnotak zgodilo kak s cehom 1872.

Med ljudmi je jako prilübljena muzika. Stalno je v fari po več band. Na dobrom glasi je „črensovsko — žižkoska banda“, ki je pred dvema letoma nastopila v Ljubljani pri odkritji spomenika krala Petra. Veselje do igranja je že od negda v fari. Po leti

1825., gda je šče ne bilo orgol, so več let v cerkvi s trompetami igrali pri cerkvenom opravili. Ravnotak je bilo na Cankovi (Čaplovič, 116).

Če si poglednemo zvünešnje lice fare, vidimo, da so vesi jako duge i precu razvlečene. Hiše navékše zidajo ali z blata delajo. Cimpranih hiš z lepimi okraski na prednjem deli je z vsakim letom menje. Iz protja spleteni plotovje kak tüdi živi plot so jako v navadi, ar protja dosta pri Müri rasté. — Nedeleč od cerkvi mogočno kralüje ednonadstropni „Naš dom“ s posebnov dvoranov, ki ga je pred par leti posojilnica zozidala. Zgodovinska hiša je stanovanje vlč. g. Klekla, gde je rojstni kraj „Novin“ (1914) i gde se jo med bojnov odločevala usoda cele Slov. Krajine (najmre, da smo se združili z drugimi Slovenci i ynogo drugih stvari). Tüdi „Marijin list“ ma svoj začétek v Črensovcaj (1904). — Tri Bistrice ob Müri so se v zadnji 100 letaj najbole povnožile. (L. 1807. so mele vse tri 960 düš.) Mimo Črensovec teče potok Črnc. Trnje je dvoje. Ob cesti proti Hotizi je „gyilinjek“ (Hotiško jezero), od šteroga pripovidavlejo, da je pod ednim grmom pozoj (o tom so pisale Novine 1923). Za prehod prek Müre skrbijo trije brodvje: na Gornjoj i Srednjoj Bistrici pa gibinski brod niže Bednjaja, ki lüdi prevažajo „Prek“ v gorice i po drugom posli. Tüdi v lendavskih goricaaj je dosta vértov iz črensovske fare.

Faro vodi preč. g. Bakan Štefan, provizor.

Črensovska fara je dala jako malo šolanih lüdi. Zato de jih pa v prišestnosti več. Zdaj živoči izšolani so zvün nekaj svetskih izobražencov sledeči: 2 svetska duhovnika, 1 lazarist i 1 frančiškan. Letos bo mela fara dva novomešnika. Šolajo se: 2 bogoslovca, 2 akademika i 26 dijakov i dijakinj. Na število dijakov gledoč je črensovska fara na prvom mestu v Slov. Krajini.

Izmed črensovskih plebanošov je glasoviti: J a k o b S a b a r — beli Horvat, ki se je l. 1861. priselo iz Gor. Lendave (tam je bio za plebanoša). Tistoga hipa je bio najbole slaven slovenski predgar v našoj okroglini. Vnogo njegovih slovenskih predg i drugih cerkvenih spisov se je občevalo na črensovskom farofi. Naskori je vmro (1864). Za njim je nastopo Marko Kovačič, rodóm tüdi beli Horvat. V rodi sta si bila s † Čačičom Jožefom. S Sabarom sta bila oba slovenskoga čütenja. Po fari se je začno širiti slovenski düh. Z vučitelom Rožmanom sta širila Mohorske knige (l. 1878. je bilo 20 članov). Tüdi druge slovenske liste je meo plebanoš naročene: Letopis Mat. Slov. V Slov. glasnik (1863, st. 155) je napisao

kratko pripovedko iz Črensovec ravno v takšem narečji, kak lüstvo tü guči.

V fari je bio napravleni velki stopaj k prebüditvi slovenskoga narodnoga čütenja. Lüdstvi, ki je bilo itak vsikdar slovensko, je ne trbelo drügo kak: zbüditi ga i vsakši je spoznao, k šteromi narodi pripadne. S tem so postanola tla vgodna za delo, ki ga je začno vlč. g. Klekl, — kak mladi kaplan — ne samo v verskom — nego tüdi v narodnom pogledi. Dnes pa lejko pravimo, da je črensovska fara med prvimi najbole zavednimi farami v Slov. Krajini.

— iz —

Po domovini.

Bivši profesor vužgao hižo svojemi öči. To se je zgödilo v Prokuplji blüzi Niša. Profesor risanja je bio odpüščeni iz slüžbe i je živo v hiži svojih starišov. Zavolo svoje čemeraste nature se je rad svajüvao i šteo biti sam gospodar v hiži. Gda se je ob slednjim močno svado z öčom i želo 20.000 Din dote ali pa hižo, te je öča prepisao imánje tüdi na ovo deco. Za toga volo je sin, bivši profesor, v kleti izpüsto 400 litrov žganice iz lagva, hižo pa vužgao.

Odposlanstvo jugoslovanskih püšpekov je pod vodstvom zagrebečkoga nadškofa dr. A. Bauera odpotüvalo v Rim.

„Čele kula“

pri Niši. Tü so Törki v 14. stoletji zozidali v tören več sto srbskih glav, zato so ga nüzvali „tören mrtvečih glav“. Sledkar so ökolü zozidali kapelico, ki jo kaže slika.

Pred ednim letom je vgrizno besen pes trgovca v Marenbergi, bolezen se je pokazala komaj zdaj i je mro.

Stoletnico oslobojenja Timoške krajine so obslüžavali nedavno. L. 1833. so Srbi priborili krajini kre vode Timok, ökolü mest Negotin i Zaječar, slobodo i pregnali Törke. Stoletnice se je udeležo tüdi krao Aleksander I.

Za mir med narodi! V Ljubljani je biló 17. t. m. zborovanje jugoslovanskih pododborov paneuropske unije. Paneuropska unija je drüštvo, šteroga naloga i namen je, da miri mržnjo, štero šiiri narodnostna podivjanost v Europi, to je delo za mir med narodi Europe i sveta. Zborovanje v Ljubljani je vodo bivši minister dr. A. Gosar, govornika sta bila bivši polodelski minister dr. O. Frangeš i bivši zvänešnji minister dr. M. Ninčič.

Pod vlak je spadno v Ljubljani po nesreči 80 let star moški. Bio je na mesti mrtev.

500 vör so najšli v Maribori pri nekšem moškom. Policija se trüdi zvedeti, odked je prineseo ta fermanška darila.

Kralica Marija se müdi ob Jadranskom morji v kraji Novi. Z njov so tüdi Nj. Vis. prestolonaslednik Peter i králeviča Tomislav i Andrej.

Trg krala Milana v Niši. Mnogi bivši vojaki ga spoznajo.

SLOVENSKA KRAJINA.

Agrarna i gospodarsko podporna zadruga naznanja, da te dni pride v Beltince eden vagon kukorice za njene kotrige. Kukorico dobijo v Beltincih na postaji meter za 90 Din. Vsaki se mora legitimirati z izkaznicov, da je kotriga zadruga.

Spremembe v občinaj. Dužnosti župana so razršeeni dozdajšnji županje v Strukovcih, Gornjoj Lendavi, Rakičani, Gradišči i Prosečkoj vesi. V vseh teh občinaj so bili zamenjeni tüdi ništerni dozdajšnji občinski odborniki (po naše: poglavárje) z novimi.

Vučiteljska mesta. V lendavskom okraji je praznih 25, v sobočkom pa 17 vučiteljskih mest.

Premeščeni je Dr. Kočar Jožef, naš rojak, sodnik višjega (apelacijskoga) sodišča, iz Novoga Sada v Zagreb.

Gostüvanje v Maribori so pokazali Bogojančarje v soboto 20. maja. V nedelo pa so v Marijinoj cerkvi pri sv. meši spevali naše domače pesmi, tüdi predga je bila v našem narečji.

Podpora za naše liste. Ranko Štefan mladenec iz Gradišča nam je poslao brez prošnje 37 Din. podpore na naše liste. To delo je nateliko plemenito, da samo sebe glasno hvali.

Kislo zelje se dobi za tiste, ki nemajo skühe v Domi sv. Frančiška v Soboti, križova 4. Za siromake se mora dati neki dar, gda se zelje od-

nese. Zelje je izvrstno, zdravo. Siromške drüžine je dobijo brezplačno, če majo drobno déco i uradno posvedočijo to. — Odbor za zidanje „Doma sv. Frančiška“ v Črensovcih.

Konjerejci nam pišejo. V „Kmetovalci“ 15. marca stoji, da želejo konjerejci naše krajine „spremeniti dozdajšnje belgijsko pasmo i da so februara v Soboti soglasno sklenoli, da vpelajo „Naniusa“. To je ne istina, mi želemo, naj ostane belgijska pesma. — 36 podpisov.

Slovesnost Marije Pomočnice v Martinšči v Soboti. Preminöčo soboto zvečer so že prišli romarje v Martinšče; bilé so pod milim nebom šmarnice, pri šterih je predgao znani kapucin p. Ladislav iz Ptuja. Potom je bila razsvetlava zavoda pa koncert godbe iz Žižkov. V nedelo je godba igrala budnico po mestnih vulicaj, štere so bile lepo ökrašene, za časa procesije pa so gorele sveče tüdi po öknaj hiš nekatoličancov. Za to prijznost se Martinišče toplo zahvali vsem! Sv. meše so se začnola ob ½ 6 ih; ob 10 ih se je začnola slovesnost z govorom vlč. g. dr. Volčiča, ravnatela iz Veržeja, sledila je ponifikalna sv. meša, štero je darüvao mil. g. prošt. iz Ptuja dr. Ivan Žagar, veliki prijateo salezijancov. Med mešov so spevali veržejski i martiniški gojenci orkestralno mešo pod vodstvom vrloga g. F. Strečanskoga. Taki po meši se je razvila zväredno

Naši delavci.

Dozdaj so „Novine“ večkrat prinašale glase od življenja naših delavcov v Franciji i Nemčiji. Da bi pa ešče bole bili zvezani z domovinov tisti, ki si služijo krüh v domovini, začnemo v denšnji številki pod stalnim naslovom „Naši delavci“ prinašati vse, ka zvedimo od njih. Tak bo té delavski kotiček v „Novinaj“ na veselje onim v tujini, vsem, ki so domá, pa naj glasno guči: kak srečni ste vsi, ki vam ne trbe iti po sveti za krühom!

Mnogi naši delavci v Franciji že májo naročene „Novine“. Skrbeli pa bomo, da bodo prihájale naše „Novine“ v vsaki kraj, gde živé kakši človek iz Slovenske krajine. Znamo, da z velikim veseljom čtejo domačo reč v tujini!

Prosimo túdi vse naše v Franciji, naj pišejo „Novinam“ ali pa svojim domačim vse, ka je veseli i teži v dalšnji tujini. Mi vse to radi objavimo, da ostane vsa Slovenska krajina v živov zvezi s svojov decov, štero želno čaka nazaj domó! Domače naših delavcov prosimo, naj nam naznanijo vse, ka zvedijo od svojih iz Francije, da to v primerno obliki povemo v „Novinaj“.

Mnogi naši delavci so dobili k Franciji dobre, katoličanske gospodare. Tej so tak lübeznivi, da pišejo v nam, kak so zadovolni z našimi lüdm. Iz takših francuskih pisem čütimo, kakše težave májo tam ništerni naši, na drugoj strani pa túdi vidimo, da se dobri francuski gospodarje trüdijo, da jim olejšajo življenje kak najbolje.

Ka pišejo Francuzje?

Naznanjajo to, da jako radi pomagajo našim delavcom, njim preskrbijo indri delo, če njim ga v svojoj hiži nemrejo nüditi itd. Težave i žmčave naših delavcov pa so — kak pravi edno pismo — da so naši lüdjé ne vajeni tistoga načina dela i da se morajo dosta znova včiti. To njim je pa posebno težavno, ar ne razmijo francuskoga jezika. Pa vendar je májo gospodarje radi, če vidijo, da so naši lüdjé delavni, pošteni i se potrüdijo. Takšim skušajo túdi Francuzi olejšati življenje, kak sami pripoznávalo!

Za düševno življenje naših delavcov skrbijo nad vse lepó. Gospodar i gospodarica želeta, naj naša delavka, ki njima slüži, opravi svojo vüzemsko spoved. Prošijo, naj pošlemo francuskim dühovnikom v slovenščini spisana pitanja, da tak lejko spovejo naše lüdi.

Ginljive reči najdemo v pismaj, štera prihajajo iz Francije! Tak piše neka gospa: naj se pomiri mati njene dekile, ar „je najšla drugo družino, štera njoj želé samo dobro, gda je zapüstila domačo družino. Gledamo jo kak svojo sestro. Vej smo si pa vsi brátja v Jezuši Kristuši!“ — Posebno tolažilno je, gda nam što piše: „Vsi, ki delajo tú okoli, so nameščeni v dobrih hižaj.“

Ne je pa veselo, če se šteri gospodar toži, da šče njihova dekila biti v hiži — gospa! Če ne razmi jezika, pa misli, da ší vsigdar od nje slabo gučijo! Takši lüdjé so pač ne vredni, da dobijo tak dobre slüžbe i gospo-

nom mesti občinskoga kršćanstva, začno zidati sv. Petri na čast velikansko i lepo cerkev, kakše je svet ešče ne vido. Vsi katoličanje vküper bi imeli pripomoči, da bi se té veličastni spomenik cerkvene edinosti kak najprlé dográdo. V té namen sta papa Julij II. i njegov naslednik Leon X. oglašila popune odpústke vsem tistim, ki bi s spokórnjenim srcom i vredno prejeli sv. prečiščavanje i potom po svojoj moči i dobroj voli darüvali kakši dar za zidanje cerkve sv. Petra v Rimi. Vsakši püšpek je v svojoj püšpekiji imeo na skrbi oznánjanje odpústkov i pobiranje darov. Mogunški nadškof na Nemškom si je za to delo zébrao redovnike dominikance, ki so bili znani kak jako dobri govorniki. Tak je túdi med drugimi redovniki oznanüvao odpústke Ivan Tetzal. Liki pravijo, da je Ivan ne samo v cerkvaj predgao, liki gde je najšeo kaj lüdi, bodisi na cesti, bodisi na senji, tam je stopo med lüdi i je začno nagučavati, naj se udeležijo odpústkov. To pa je gotovo ne bilo prav i kak hitro se je

nom mesti občinskoga kršćanstva, začno zidati sv. Petri na čast velikansko i lepo cerkev, kakše je svet ešče ne vido. Vsi katoličanje vküper bi imeli pripomoči, da bi se té veličastni spomenik cerkvene edinosti kak najprlé dográdo. V té namen sta papa Julij II. i njegov naslednik Leon X. oglašila popune odpústke vsem tistim, ki bi s spokórnjenim srcom i vredno prejeli sv. prečiščavanje i potom po svojoj moči i dobroj voli darüvali kakši dar za zidanje cerkve sv. Petra v Rimi. Vsakši püšpek je v svojoj püšpekiji imeo na skrbi oznánjanje odpústkov i pobiranje darov. Mogunški nadškof na Nemškom si je za to delo zébrao redovnike dominikance, ki so bili znani kak jako dobri govorniki. Tak je túdi med drugimi redovniki oznanüvao odpústke Ivan Tetzal. Liki pravijo, da je Ivan ne samo v cerkvaj predgao, liki gde je najšeo kaj lüdi, bodisi na cesti, bodisi na senji, tam je stopo med lüdi i je začno nagučavati, naj se udeležijo odpústkov. To pa je gotovo ne bilo prav i kak hitro se je

Papa Julij II. je v Rimi, kak glav-

lepa procesija, v šteroj je šla túdi Marijina družba iz Beltinec i poleg žižkovske túdi godba iz Bakovec pod vodstvom g. upravitela Deškoviča — vsem se Martinišče lepo zahvali! — Odvečara ob štirih je z govorom p. Ladislava i z blagoslovom bila slovesnost zaključena. Vsi so bili zadovolni z lepim dnevom v čast Mariji Pomočnici, štera naj nam sprosi v toj stiski svojo pomoč. Želeti je, da se té svétek vdomači med nami, kak túdi češčenje Marije Pomočnice.

Krog. Šest let obstoji pri nas prost. gasilsko društvo, ki je prle pripadalo martjanskoj župi, zdaj pa sobočkoj. Zdaj se pregled brizgalne vrši v nedelo dopodné, ka se je v martjanskoj župi nigdar ne zgodilo!

Na banovinski vinarški in sadjarski šoli v Mariboru prične novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna ter ima internat za 60 gojencev in 57 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola Kmečki sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost Sprejme se túdi neka eksternistov (izven zavoda stanujočih). Mesečna vzdrževalnina znaša od Din 25.— do 300.— in se določi individualno po premoženjskih razmerah prosilcev. Prošnje za sprejem (kolek Din 25.—) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija t. l. ter priložiti: krstni list; domovnico; odpustnico, odnosno zadnje šolsko spričevalo; spričevalo o pravosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; obvezno izjavo staršev, odnosno varuha, da bodo krili stroške šolanja. Pridni sinovi manj premožnih posestnikov, ki refrektrirajo na znižanje mesečne vzdrževalnine in žele banovinsko stipendijo ali stipendijo sreskega kmetijskega odbora, morajo priložiti túdi premoženjski izkaz z uradno navedbo višine zemljiškega davka ter gospodarskega stanja staršev in izjavo, da ostanejo po končanem šolanju na domači kmetiji. Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

Joško Maučec:

Zgodovina Slovenske krajine.

Vzroki i prvi začetki lüteranstva.

Že v srednjem veki, to je pred letom 1492, so se v katoličansko cerkev včasih zanesle velke nerednosti, štere se túdi vrhovni cerkveni poglavarje ne odobravali. Takšim nerednostim so bili največši vzrok nevedni dühovniki, ki so ne imeli pravoga pozvanja za svoj dühovniški stališ, liki so šli samo zato v cerkveno slüžbo, da bi vživali njene dohodke i dobrote. Da so pa dostokrat dobivali nevredni možje imenitne dühovne časti, tomi so bili krivi svetski gospodje, ki so odavali cerkvene slüžbe i pri tom gledali samo na svoj dobiček, a bili so túdi sami premalo šolani, da bi mogli presoditi, što je za dühovnika i što ne. Rimski pápovje so te nerednosti dobro spoznali i delali vse, ka so mogli, da bi je odpravili. Tak je znani n. pr. papa Gregor VII., šteri je vse žive dni z

dare! Što s poštenjom služi, si vsigdar tüdi poštenje zaslüži!

V tüjino ide lejko na delo samo takši, što išče samo zaslüžek, ne pa oblast v lüdskej hiži! Gda vidijo, da je delavec miren i prijazen, te so takši tüdi z njim!

Od dneva do dneva.

Vsi zdravniki v Nemčiji, ki so v službi bolniških blagajn, so dobili pitanje, ali je njihova žena židóvkinja. Pričaküjajo, da bodo odpüščeni iz službe tüdi zdravniki Nemci, šteri so oženjeni z židóvkami.

Gandi se že pá posti! Njegovo stanje je že jako slabo. Zdaj se je posto zavolo toga, ar je indijski podkrao ne šteo izpüstiti iz zapora 12000 Indijcov, ki so se ne šteli pokoriti angleškoj komandi.

Novi način ropanja. Francoski vlomilci so v Marseilli, poskušali s plinom (gázom) omótiti v sobi speči, tak da so plin spüstili skoz klüčovo lüknjo v sobo. V nekoj hiži pa je gospodar ne spao i je taki po telefoni pözvao policijo.

Tüdi v Budapešti divjajo! Na vseučilišči so napravili rabüko proti nemškomi profesori dr. Bleyeri, ki je nedavno v peštanskom državnom zbori kak voditeo nemške menšine na Vogrskom stavu različne zahteve na hasek Nemcom. Profesor je zvedo za demonstracije i je odpotüvao v Jugoslavijo. Dijaki — divjaki pa so vdrli v njegov stan i razbili okna. Zbili so se tüdi vogrski i nemški dijaki.

V Ameriki se zgodí največ vmorov; v preminóčem leti je prišlo

najšeo človek, ki si je vüpao očitno káratí njegovo delo, je imeo včasí dosta nezadovolnih lüdi na svojoj strani. Vse pa je ne istina, ka so o Tetzli razglasili njegovi sovražniki.

Luther Martin.

Najmogočnejši glas proti ravnanji dominikanca Tetzla je zdigno dr. Martin Luther, dühovnik augustinskoga reda i profesor na univerzi v Wittenbergi na Nemškom. Luther je bio sin siromaših starišov iz Eislebena, gde se je narodo l. 1483. Oča ga je poslao v latinske šole, po naše v gimnazijo, i nazadnje na univerzo v Erfurt. Ali čüdna dogodba je mladeniča odvrnila na drügo pot. Pravijo, da je mladi študent šo nekšega dneva s svojim najboušim prijatelom Alešom prek zelenoga pola na sprehod, na ednok pa nastane vihér i strela vdari i vmori prijatela Aleša. To je Luthera tak pretrosilo, da se je odpovedao sveti i šo za redovnika v samostan sv. Avgüština. Oči je té sklepe ne bio po volí. Liki v samostani je Luther ne bio zadovolen. V samostanskoj samoti je

na 100.000 prebivalcov 10·8 vmorov v Zdrüženih državaj. Za Amerikov pride Anglija, ki má 0·5 vmorov na 100.000 preb., to je na 200 jezér pride eden vmor.

Za tri vrable 10.000 Din! Na Bolgarskom je neki meščan bujo tri vrable; ar šo v Bolgariji z zakonom čüvane ptice pevke, se je sodišče postavilo na stališče, da so tüdi vrabli med „pevci“ i je kaznüvalo toga človeka z 10000 Din. Pritožbo bo rešavalo višise sodišče.

250 letnico osloboditve Beča (Dunaja) od Törkov so obhajali preminóče dni.

Čüdivito delo je napravo vörrar v Strassburgi za katedralo v Mesini (Italija). To bodo 4 vöre v törmi, pod njimi 5 m visiki brünčeni oroslan, šteri de opoldné troubo, da se bo čülo po vsem mesti. Nato 2 m visiki kokót 3 krat vdari s peroti i 3 krat zakokodáka. Pod njim bodo 4 velke odprtine, v šterih se pokažejo: zlati golob, cerkev i 4 dobe življenja bodo stopale mimo Smrti itd. V drügoj odprtini se bodo kazali 4 največši svetki, itd.

Zlati rüdnik je küpo za male peneze ravnateo rüdniške družbe v Virginiji v Ameriki. Delavci so najšli na dvorišči kamne pa je njemi nesli kazat — on je spoznao v njih zlato rüdo i hitro küpo za 12.000 Din tisto zemlo.

Róparje v Ameriki tak delajo: bogatinom odpelajo deco, nato pa želejo bogato odküpnino. Pred kratkim je milijonar plačao za rešitev svoje hčeri 80.000 dolarov.

Stolna (püšpekova) cerkev v glavnom mesti Bolivije La Paz je te

začno premišlavati samoga sebe i vbio si je v glavo, da njemi Bog nikdar ne odpüsti njegovih grehov. Predstojnik ga je tolažo, naj zavüpa v Boga i ar je sprevidio, da je za mladoga vučenoga moža ne samostansko življenje, ga je priporočo saškomi knezi Frideरिकi „modromi“, da ga je imenovao (1502) za profesora na vseučilišči v Wittenbergi. Sprva je Luther predavao modroslovje deset let kesneje pa bogoslovje. Vse ga je rado poslüšalo, dijaki na univerzi, lüdstvo v cerkvi, ki je bila zmerom puna, gda je on predgao. Njegova reč je imela velko veljavo i mogeo bi dosta hasniti, pa tüdi dosta škoditi. Gda so lüdje pripovedávali, kak Ivan Tetzl okoli Wittenberga oznanüje odpüstke, je Luther prvi proti njemi zdigno svoj glas i je začno očivesno napádati kršćansko cerkev. Takše govorenje proti Cerkvi je lüdem jako vgájalo i ešče rajši so ga poslüšali, nego prle. To pa je Luthri davalo ešče vekšo korážo i s svojim gučom proti katoličanskoj cerkvi je šo zmerom dale.

(Dale.)

dni bila dogotóvljena. Zidali so jocelih 100 let. Ta cerkev stoji v višini 4000 metrov, stoji na prostori 4042 kvadrat. metra. V njoj je mesta za 12.000 lüdi.

15.000 pésarov bo spevalo od 23. do 25. junija v glavnom mesti republike Estonije Talin. Pesarstva slovesnost bo na morskóm obrežji.

Kača straši po Parizi! Vujšla je iz cirkusa, duga 3 metre. Policija je razpisala 500 frankov plače tistomi, ki bi jo zrabo.

Krčmár v Belgiji — pivec v Nemčiji: mirovna pogodba je najmre potégnoła mejo po sredi krčme! Takši primeri so bili tüdi v našoj krajini, da so štale bilé v drügoj državí kak hiža.

Vse zapovedane svétke pripozna s 1. junijom Austrija. Tak bo zvün nedel ešče 13 svetkov, na štere bo počivalo delo.

Spomenik dela — iz kamna, postavijo v Berlini. Peneze bodo pobirali s podpišüvanjom: što se bo šteo priküpiti narodnim socialistom, de mogeo več dati. Valáo bo spomenik 1 milijon márk. Na vrhi bo stala postava nemškoga delavca, okoli pa: nemški vučenjak, kmet, rüdar, vojak, nemška mati z detetom. Kak Mussolini, tak tüdi Hitler gdašté postavlja spomenike návelci.

Kak živé rusovski delavec? Boljševiki se hvalijo, da so se prej delavske plače v Rusiji zdignole, zamučijo pa, da se je tüdi živež podražao. Po cení je samo tisti živež, šteroga dobi delavec na karto, ali toga je malo: na priliko leta 1931. je dobo na mesec 1 kg sladkora (cukra) na düšo, letos pa dobi že samo 40—60 dkg. Láni je valála kila 3 rublje, letos že 15—17! Záto so v Rusiji prisiljeni varčevati. — Karte za živež so razdeljene na 4 razrede: 800 gramov krüha dobi delavec prve kategorije (na žmetnom deli); 200 gr. dobi najnižji razred. Pa plače? 150—200 rublov dobi navčeni delavec, šofer 300, inženjer pa 200—400 rublov.

V mesó i krv je prišlo lüdem, da je bojna pravična i potrebna. To nam dokazüje té slučaj: velka americká knigarna je namenila izdati knigo s podobami, štere bi kazale vso strahoto preminóče svetovne bojne. Obrnóla se je na americkansko vojno povelstvo, naj bi posódílo fotografije. Vojaška oblast pa je odgovorila, da toga nemre včiniti — ár bi biló podobne, ki kažejo strahote bojne z držav-noga stališča nespametno i nepoštено kázati... Ne je pa bilo nepoštено i nespametno — napraviti grozovitosti, štere té podobe kažejo!...

Zborovanje katoličanskih inženirov so obdržali preminóče dni v Parizi. To močno društvo má 44 društév po vsoj Franciji, v njih pa 7450 kotrig.

Človek ne bi vervao, da do-
biva voditeo poslancov protivladnih
strank v Kanadi ministersko plačo!

Svoje püšpeke dobivajo narodi
z Izhoda: Azije i Afrike. Junija 11-ga
posveti sv. Oča štiri nove püšpeke
domačine iz Daléšnjega izhoda. Dnes
je že 455 malih i velikih semenišč za
odgojo domačih dühovnikov med temi
narodi, v šterih je 18.000 gojencov.

Cerkvi požigajo v Španiji, tak
kak so začnoli pred dvemi leti. Kul-
tura brez Boga i vere ...

Okoli 300 pisatelov je te dni
obiskalo Jugoslavijo. V Dubrovniku,
lepom i starinskem mestu pri morji v
Dalmaciji, so meli zborovanje svojih
drüštev, štera delajo za mir med na-
rodi. Od teh je 45 znamenitih pisa-
telov vseh narodov obiskalo tüdi Slo-
venijo, Ljubljano, Bled i Bohinj. Tak
znova spozna dosta najbolje plemenitih
lüdi denéšnje Europe našo do-
movino.

Brezbožno delo komunistov.
Letos so odprli v Pariz novi muzej z
imenom „Brez Boga“. Tü je zbrano
vse, s kem se komunisti bórijo proti
Bogi v človeškoj düši: podobe, no-
vine, knige itd. Kaže nam ta zbirka,
da komunisti delajo z vsemi silami i
na vse načine, da bi iztrebili iz člo-
večih src vsakšo vero v Boga. Če bi
verni lüdje s takšim ognjom širili
svoje osvedočenje, ne bi dnes vladali
v večini držav popolnoma brezverni
lüdje.

Države sveta.

Pod tem naslovom prinesémo v
prišestnih številka Novin pregled vseh
držav na sveti, število prebivalstva i
obseg. Na sveti je dnes okoli 60 sa-
mostojnih držav. Polovica od teh se
nahaja v Europi, okoli 20 v Ameriki,
v Aziji 7, v Afriki pa 3 samostojne
države. Poleg teh je ešče več menših
držav, ki so pa brez samostojnosti.

Nekaj posebnoga pa je takzvani
Britanski imperij ali angleška svetovna
država. Tä obsega četrtino vse kopne
(sühe) zemlé i štrti deo vsega človeštva.
Meri 41 milijon kvadrat. kilom., i ma
480 milijonov prebivalcov. Sestavljena
je v glavnom iz velke Britanije ali
Anglije s Škotskov, iz dominionov i
kolonij. Dominioni so bivše kolonije,
ki májo svojo lastivno zakonodajo i
odgovorno vlado. Kolonije so pa vsi
drügi deli, ki so odvisni od angleške
vlade i angl. parlamenta.

Glavni deli Britanskoga imperija
so:

V Europi: Králevčina Velka Bri-
tanija i Severna Irška z 244.000 km²
površine i 45 mil. prebiv. London. —
Irška Slobodna država meri 69.000
km², má 3 mil. preb., gl. mesto: Dublin.
V Europi sta koloniji Gibraltar pa
Malta v Sredozemskom morji.

V Aziji je Indijsko carstvo, ki
meri 4·7 mil. km² s 330 mil. prebi-
valcov. Dale Nepál 140.000 km², 5·6
mil. preb., otok Ceylon 65.000 km²,
5 mil. preb. Na polotoki zadnja Indija
ležijo „Naselbine ob morskoj ožini“.
4000 km², 1 mil. preb. i Britanska Ma-
laja: 132.000 km², 2·5 mil. preb. —
Na polotoki Arabiji so v britanskoj
oblasti različne države: 275.000 km²,
i komaj 1 mil. preb. pa važna kolonija
Aden: 825.000 km², 300.000 preb. s
trdnjavov i pristaniščom istoga imena
ob izhódi iz Erdéčega morja. V
Prednjoj Aziji je kolonija otok Ciper
9000 km², 300.000 preb. — Drüštvo
narodov je zavüpalo Angležom upravo
Palestine (23.000 km², 900.000 preb.)
i kralovino Irak v Mezopotaniji (500.000
km², 3·2 mil. preb.) Severni deo otoka
Bornéo (200.000 km² i 900.000 preb.)
pa pristanišči Hong-kong i Vej-haj-vej
na kitajskom so tüdi britanska zemla.
(Dale.)

Slovenci v tujini.

Naši v Ameriki. Večkrat
smo že v naših Novinaj prinesli
kakši glas po novinaj, štere izda-
vajo naši rojaki v Betlehemu (Pen-
silvanija) i se zovéjo „*Amerikanski
Slovincov glás*“. Izhajajo že 13 to
leto. Samo ne vemo, zakaj stoji
v angleškom imeni teh novin „*Win-
ditsch*“ i zakaj pišejo na l. strani
„*vendske novine*“ i „*vu Ameriki ži-
vouči vendov*“. To je vendar v na-
sprotji s tem, da stoji v imeni teh
novin „*Slovincov glas*!“ Vej pa dnes
nikši resen človek več ne verje,
da smo mi nekši „*vendi*“, kak so
nas šteli nekáki nalagáti. Naj nam
naši Amerikanci toga opomína ne
zamerijo, z dobroga nakanenjá
shája! — Veseli nas, da té novine
prinášajo tüdi glase iz „*staroga
kraja*“, štere jemléjo iz naših Novin.
List je pisani z vogrskimi črkijami
i v našem goričanskem narečji.
Kakpa má vmes tüdi dosta vogrskih,
zlasti pa angleških reči. Tak n. pr.
piše: „*Cornerski lauferje so arrest-
nivani bili*“ (21. aprila) itd. To je
razumlivo, ar naši rojaki živéjo
stalno v okolici, ki angleški („*ame-
rikanski*“) guči. — *Prošnje mámo*
do naših „*Amerikancov*“: naj nam
nekák — mogoče reditelstvo „*Am.
Sl. glasa*“ — napravi statistiko,
kelko Slovincov iz naše krajine
živé v Zdrüženih državaj Amerike!
To bi nas jako veselilo, če bi mogli
bár približno povedati, kelko vas je
tam prek morja. Bog Vas živi vse!

Ogledalo časa.

„**Slovenska zavest** je osnova,
na katero moramo graditi državo in
jugoslovansko zavest“, piše „*Sloveni-
ja*“ 19. maja t. l.

„**Sokolska prosveta**“ št. 3–4.
(dr. M. Kičovič) piše: „... mi misli-
mo, da sprejme tüdi slovenski deo na-
šega naroda srbskohrvatski jezik“.

Tak indri! „Ponekod (na Polj-
skem na primer) se s posebno négo
goji pokrajinska zavest kot nosivka
samosvoje kulture, otroke uče ljubiti
in govoriti svoje narečje, ker le to je
materijal novih narodnih jezikovnih
tvorb, in zanje se izdajajo pokrajinske
čitanke pod geslom: Čim bolj so raz-
lične edinice, tem večje je bogastvo
skupnosti. Francozi, Nemci Čehi itd.
čuvajo z največjo ljubeznijo prav svojo
pokrajinsko — samobitnost“. (Dom in
svet 1933, 217.) — *Prinas* pa ništerni
grdo gledajo na to, da mi pišemo v
svojem narečji, cedijo se od gučanja
od narodnosti itd. — sami pa niti ne
póznajo toga, ka je *naš* národ stvóro
velkoga i lepoga. Takši kričáči naj
pač po svojih krčmaj ostanejo!

Vnéboidénje Góspodnovo.

Ev. sv. Marka XVI.

V onom vremeni: Sedéčim ede-
najsetim Vučenikom svojim skazao se
je Jezuš i pokazao njihovo nevervanje
i okornost srcá, ka so onim, ki so
vidili njega, da je gori stano, ne ver-
vali. I velo je njim: „*Idóci po vsem
sveti, predgajte Evangeliom vsakoj
stvórenjoj stvári. Ki bode vervao ino
se okrsti, zveličani bode; ki pa ne
bode vervao, skvari se. Znaménja pa
onih, ki bodo vervali, eta bodo nas-
ledüvala: v imeni mojem bodo vragé
zganjali, z novimi jeziki bodo gučali,
kače do gori jemáli, i če bodo kaj
čemérnoga pili ne de njim škodilo;
na betéžne bodo roké devali i ozdrá-
vijo.*“ Gospon pa Jezuš, gda bi eta
zgučao njim: gori je vzéti v nébo i
sedi na desnici božoj. Oni pa idóci
predgali so povséd i Gospod je ž
njimi delao i reč njihovo je potrdjá-
vao z nasledüvajočimi čüdami.

Nedela po Vüzmi šesta.

Na spomin 1900 letnice svoje križne
smrti, Gospod Jezuš, po svojih svetih ra-
naj reši grešni svet!

Evang. Sv. Janoša XVI.

V onom vremeni, pravo je Jezuš vuče-
nikom svojim: „*Gda pride Oveseliteo, šteroga
jaz pošlem vam od Očé, Dühá pravice, ki od
Očé shája, on bode svedočánstvo činio od
mené; i vi te svedočili, ar ste od začetka z
menom. Eto sem vam gučao; naj se ne spácite.
Brezi sinagov vas včinjijo; ali pride vóra, gda
vsáki, ki vás mori, bode mislo, da Bogi služ-
bo včini. I eto včinjijo vám, ar ne poznajo*

Očo, niti mené. Ali eta sem vam gučao, naj, gda pride vōra, se spomenéte, ka sem jaz vam pravo“.

„Stopo je v nebesa, sedi na desnici Boga Očé“, naš Gospod Jezuš.

Tak verjemo.

Štirideseti den po Vstajenji je odišao.

Pa nam je žmetno.

Zato šče ednok poslušamo Njegov slobod.

Ah pošle nam Dūha istine!

Istine?

Ja, tiste Istine, ki jo tak želno iščemo, ki je Pokoj i Svetlost.

Od Oče izhaja, zato je večna, tretja boža peršona, sveti Dūh.

Od Jezušā, ki je edino v njem zveličanje, do svedočili, puni silnoga Dūha.

„Trpeli te!

A te se spomnite: Vej je tak priti moralo:

On nam je prorokūvao!

Pa:

Nesrečni slepci so, ki nas preganjajo: Boga ne poznajo!“

Pošta.

Celec Jožef. Sobotā. Od lanske naročnine na letos ostalo 9 Din. **Cvetko Jožef. Mlajtinci.** Vam je ostalo od lanske naročnine 25 Din. Ka naj napravimo z penazi? Javite se v Soboti na upravi. **Žlebič Štefan. Markovci.** Ostalo vam je na letos 15 Din. naročnine plačane. **Petrijan Fr. Puconci.** Na letos ostalo od lanske naročnine 3 Din. 50. **Kavaš J. Radošlavci.** Lani ostalo za letos 15 Din. naprej plačane naročnine. **Gaber Franc. Srdica.** Šbūl Alojz ma za letos naprej plačano 13 Din i vi 57 Din. od lanskoga. **Ritlop Martin. Širine.** Ostalo od lanske naročnine za letos 5 Din v tvoje dobro. **Žokš Štefan Sp. Žerjavci.** Lani ste 10 Din. več plačali, se letos vračunalo. **Gašpar Jožef. Sv. Martin.** Din. 29. smo letos vračunali. Teliko si več plačao lani. **Štefanioza A. Studenice.** Od lanske naročnine se za letos vračuna 975 Din. **Gjerek Jurij. Bourg de Pbrigny.** Naročnino i pozdrave sprejeli, Bog plačaj! **Ranko Štefan. Tomay Butonne.** Naročnino smo sprejeli, naslov popravili. Bog ti plačaj podporo, ti si jo poslao za krščanski tisk. **Ivan Gubič.** Marijin List i Ograček pošilamo za celo leto, Novine od 1. maja. Dobili smo 108 Din. Višek od 20 Din. v kakši namen ste poslali? Jeliza podporo dobroga tiska? Prosimo odgovor. **Hranilnica in posojilnica. Rogaševci.** Od koga ste sprejeli račun? Dopašlite ga nam v ogled.

V najem se da s 1. junijem 3 ali 2 sobno stanovanje. Ker se nahaja v centru mesta je pripravno za trgovino ali pisarno. — Več se izvede v sladničarni **Sidonija Novak, Murska Sobotā,** Aleksandrova cesta 8.

Sprotolésnje zdravljenje.

Človeče telo se more od časa do časa očistiti od nepotrebnih i teli škodljivih snovi. Trbe njemi dovajati

nove i oživlajoče soke,

da ga napravimo odpornim i zdravim. V to svrhu je najbokše n a r a v n o zdravljenje s „**PLANINKA**“ zdravilnim čajem, ki je sestavljen iz najboljših planinskih zdravilnih trav.

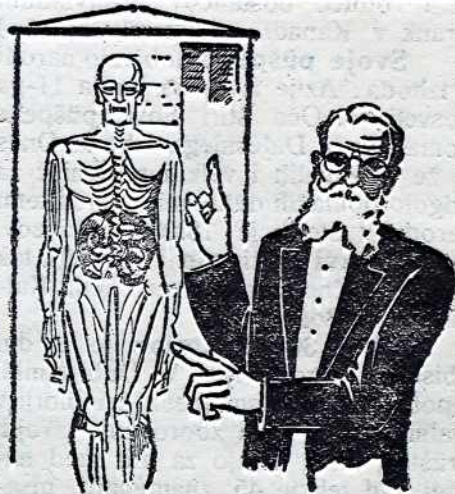
Dugoletno izkustvo nam potrjuje, da je „Planinka“ zdravilni čaj, ki ma v sebi preizkušene i dobre zdravilne sestavine, najboljša i edina stvar za čiščenje i obnavljanje krvi. „**PLANINKA**“ zdravilni čaj vničuje bolezenske klice, čisti krv i fčini, da ona lahko pravilno kroži po žilaj i zato popravlja celo telo. Z ednim samim sprotolésnjim zdravljom v časi od 6 do 12 tjevdov se doseže čudovite uspehe i to brez strupov („čemerov“) — i to pri vseh teh betegih: pri slaboj prebavi želodca i zaprtji, hemeroidih, slabosti i odebelenji srca, pri betežnih jetrah, nervozoi i živčnih boleznih.

„**Planinka**“ zdravilni čaj pospešuje tek i izredno dobro deluje pri arteriosklerosi i osluzenju pljuč.

Iščite v apotekah i drogerijah samo pravi „Planinka“ zdravilni čaj, ki se ne odavle v odpreth škatulah nego samo vzaprtek štemplanih paketih po 20 Din i s tū označenim varovalnim znakom i imenom proizvajalca: **Lekarna Mr. Ph. L. BAHOVEC, Ljubljana 1.** ki razpošilja tūdi po pošti: 4 pakete za Din 70-, 8 paketa za Din 140-, 12 paketa za Din 190-

Reg. br. 1. 349 od 6. VII. 1932.

Oklic.

Dne 8. junija 1933. dopoldne ob 9. uri se bo vršila pri okrajnem sodišču v Dolnji Lendavi v sobi št. 22 **dražba zemljišča,** stavbišča z zidano, enonadstropno, novo hišo št. 6 v Kapci (Meolic), s trgovskim lokalom in gospodarskim poslopjem, ob glavni cesti. Izklicna cena je 54.000.— Din. Pod to ceno se ne prodaja. Vadij znaša 5.400.— Din. Natančnejše informacije pri podpisanim.

Dol. Lendava, dne 19. maja 1933.

Dr. Černe Ferdo
odvetnik.

2—1

Gostilna na prodaj!

V mursko-soboški okolici se proda dobro idoča gostilna ob glavni cesti z vsemi gospodarskimi poslopji i prvovrstnim posestvom (12 plūgov)

Vprašati pri:

advokatih Dr. Pinter Nikolaju in Dr. Fleck Frideriku
v Murski Soboti.

3—2

BANKA BARUCH

15. Rue Lafayette
PARIS

Telef.: Trinité 81-74 — Telef.: Trinité 81-75
Naslov brzojavkam: Jugobaruch Paris 22

Banka Jugoslovanskih izseljencev v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu.

Odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu.

Vrši vse bančne poslove najkulantneje

Poštni uradi

v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune:

BELGIJA: No. 3064-64 Bruxelles,
FRANCIJA: No. 1117-94 Paris,
HOLANDIJA: No. 1458-65 Ned. Dienst,
LUKSEMBURG: No. 5967 Luxembourg.
Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. (10)

Iščemo

z a u p n i k e - c e

vseh slojev, katerim zgotavljamo pri povoljnem delovanju stalno uradniško mesto. Pismene prijave na uredništvo pod „Bodoči uradnik“.

2—3

Glasūjte v Novinaj!